

حضرت آیت‌الله جنتی «دامت برکاته»

دبیر محترم شورای نگهبان

سلام علیکم

بدینوسیله گزارش جلسه ششصد و هفتادم مجمع شورتی فقهی شورای محترم نگهبان مورخ ۱۳۹۲/۱۱/۱۲

مشمتمل بر بررسی لایحه نحوه اجرای محکومیت‌های مالی ارائه شده به شرح ذیل تقدیم می‌گردد:

دستور: لایحه نحوه اجرای محکومیت‌های مالی. (از ماده ۷)

ماده ۷: مدعی اعسار باید صورت کلیه ...

بررسی: اطلاق ماده از جهات مختلف خلاف نظر حضرت امام خمینی «ره» (تحریر الوسیله، ج ۲، ص ۳۷۵، کتاب القضاء، فصل فی جواب المدعی علیه، القول فی الجواب بالاقرار، مسئله ۶) می‌باشد ایشان فرموده‌اند: «لوادعی المقر الاعسار وانکره المدعی فان کان مسبقاً بالیسار فادعی عروض الاعسار فالقول قول منکر العسر، و ان کان مسبقاً بالعسر فالقول قوله، فان جهل الامران ففی کونه من التداعی او تقدیم قول مدعی العسر تردد و ان لایبعد تقدیم قوله.»

۱- اطلاق صدر ماده از جهت شمول نسبت به فرضی که مدعی اعسار مالی را دریافت نموده و آن را هزینه نموده است و حالت سابقه وضعیت مالی وی عسر می‌باشد خلاف نظر حضرت امام خمینی «ره» می‌باشد زیرا ایشان حکم به قبول قول مدعی اعسار نموده‌اند و حال آن که صدر ماده مقتضی عدم قبول قول این شخص در این فرض می‌باشد.

۲- اطلاق قبول ادعای اعسار در ذیل ماده (مستثنی) از جهت شمول نسبت به فرضی که حالت سابقه وضعیت مالی شخص مدعی اعسار، یسر باشد خلاف نظر حضرت امام خمینی «ره» دانسته شد زیرا ایشان در این فرض حکم به استصحاب حالت یسر و در نتیجه عدم قبول ادعای اعسار می‌نمایند و حال آن که مفاد ذیل ماده قبول ادعای اعسار می‌باشد.

۳- در فرضی که حالت سابقه معلومی وجود نداشته باشد حضرت امام خمینی «ره» در تحریر قائل به قبول قول مدعی اعسار شده‌اند - بدون احتیاج به سوگند - ولی مفاد ذیل ماده، قبول قول مدعی اعسار همراه با سوگند می‌باشد و لذا خلاف نظر ایشان می‌باشد.

ماده ۸: مدعی اعسار باید اعسار خود را ثابت ...

بررسی: ۱- نظر اکثر اعضاء این بود که وجهی برای الزام به ضمیمه نمودن صورت کلیه اموال شخص معسر به دادخواست اعسار نیست و دلیلی بر این الزام وجود ندارد.

در مقابل نظر بعضی از اعضاء این بود که وقتی برای قاضی انجام تحقیق در مورد مقدار دارائی شخص لازم است شخص نیز باید صورت کلیه اموال خود را ضمیمه نماید و بعبارت دیگر ملازمه عرفیه بین وجوب تحقیق قاضی و وجوب ردیف نمودن اموال توسط مدعی اعسار می‌باشد. لکن از این بیان این‌گونه جواب داده شد که ملازمه عرفیه مذکور مورد قبول نیست یعنی هر چند بر قاضی تبیین و تحقیق لازم است لکن نمی‌توان مدعی اعسار را تکلیف نمود که لیست دارائی‌های خود را ضمیمه نماید بلکه می‌تواند مثلاً دو شاهد برای اعسار خود اقامه نماید.

۲- در فرض لزوم ضمیمه نمودن صورت کلیه اموال شخص معسر، وجهی برای مقید نمودن صورت اموال یکساله وی نمی‌باشد و دلیلی برای قید یکسال در ادله و نظرات علماء دریافت نشد.

شماره: ... ۹۲/ف/۶۹۴
 تاریخ: ... /۱۱/۱۵
 پیوست: ... صلوات

۳- قید معاشرت یکساله برای اعتبار شهادت دو شاهد وجهی نداشته و خلاف شرع می‌باشد بلکه مجرد اطلاع شهود از وضعیت معاش و زندگی شخص- ولو این که چند ماه با او معاشرت داشته باشند- کافی در قبول شهادت ایشان می‌باشد.

ماده ۹: شاهد باید علاوه بر هویت ...

بررسی: ۱- وجهی برای الزام شاهد به بیان هویت، شغل، میزان درآمد و نحوه قانونی امرار معاش مدعی اعسار نیست بلکه مجرد دانستن این مطلب که درآمد معسر کم‌تر از مخارج وی می‌باشد کافی در اداء شهادت می‌باشد.

۲- همان گونه که در ایراد سوم ماده ۸ گذشت وجهی برای اعتبار معاشرت یکساله یا مدیون نمی‌باشد.

ماده ۱۱: در صورت پذیرش ادعای اعسار ...

بررسی: مناسب است عبارت «پذیرش ادعای اعسار» به عبارت «ثبوت اعسار» تبدیل گردد.

مجمع‌شورای فقهی شورای نگهبان